

Sygn. akt I CZ 49/15

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Mirosław Bączyk
SSN Marta Romańska

w sprawie ze skargi P.D. i R. S. o wznowienie postępowania w sprawie z wniosku
C. G. i R. V.

przy uczestnictwie A. R.

o przysposobienie małoletnich W. i W. O.,

zakończoną prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w W. z dnia 15
lipca 2008 r.,

z udziałem C.G. i R. V.

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 9 lipca 2015 r.,

zażalenia skarżących na postanowienie Sądu Okręgowego
w W. z dnia 29 października 2014 r.,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 29 października 2014 r. Sąd Okręgowy w W. odrzucił skargę kasacyjną P. D. i R. S. od postanowienia tego Sądu z dnia 3 lipca 2014 r., oddalającego ich zażalenie na postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 7 kwietnia 2014 r. Sąd Rejonowy, który prowadził postępowanie na skutek skargi P. D. i R. S. o wznowienie postępowania w sprawie o przysposobienie dwojga małoletnich dzieci, umorzył je na podstawie art. 182 § 1 zd 1 k.p.c., wobec niezłożenia w ciągu roku wniosku o jego podjęcie po zawieszeniu z przyczyn wskazanych w art. 177 § 1 pkt 6 k.p.c. Sąd Okręgowy, rozpatrujący zażalenie na to postanowienie, uznał umorzenie postępowania za prawidłowe.

Skarżący wnieśli skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego, którą Sąd ten uznał za niedopuszczalną, wskazując, że w postępowaniu nieprocesowym, zgodnie z art. 519¹ § 1 k.p.c., skarga kasacyjna przysługuje jedynie od wydanego przez sąd drugiej instancji postanowienia co do istoty sprawy oraz od postanowienia w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania kończących postępowanie w sprawie i to jedynie w sprawach z zakresu prawa osobowego, rzeczowego i spadkowego, chyba, że skarga taka została wyłączona, natomiast w pozostałych sprawach - tylko w przypadkach wymienionych w art. 519¹ § 2 i 3 k.p.c. Zdaniem Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie nie zostało wydane rozstrzygnięcie co do istoty sprawy ani też postanowienie o umorzeniu postępowania, ponieważ Sąd Okręgowy jedynie rozpoznał zażalenie na postanowienie o umorzeniu postępowania przez Sąd pierwszej instancji..

Skarżący zażalili się na postanowienie o odrzuceniu ich skargi kasacyjnej, zarzucając, że zostało wydane z naruszeniem art. 519¹ § 1 k.p.c. w zw. z art. 398¹ § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że sprawa o przysposobienie nie jest sprawą z zakresu prawa osobowego, a postanowienie orzekające o oddaleniu zażalenia na postanowienie o umorzeniu postępowania nie stanowi kończącego w sprawie orzeczenia w przedmiocie umorzenia postępowania. We wnioskach skarżący wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy

do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Postępowanie wznowieniowe jest szczególnym rodzajem postępowania o charakterze nadzwyczajnym. Skarga o wznowienie postępowania łączy w sobie cechy środka zaskarżenia i cechy powództwa. Umożliwia ponowne rozpoznanie sprawy zakończonej prawomocnym wyrokiem (postanowieniem co do istoty sprawy w postępowaniu nieprocesowym) w wypadku wystąpienia enumeratywnie wymienionych w ustawie podstaw wznowieniowych. Podobieństwo do powództwa podkreśla przewidziany w art. 409 k.p.c. nakaz, aby skarga spełniała wymagania pozwu, zawarte w art. 406 k.p.c. odesłanie do przepisów o postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, jeżeli przepisy normujące skargę o wznowienie nie zawierają odmiennych postanowień oraz oznaczony w art. 412 § 1 k.p.c. zakres rozpoznania sprawy, która rozpatrywana jest na nowo, jakkolwiek tylko w granicach, jakie określa podstawa wznowienia. W wyniku rozpoznania sprawy na nowo sąd wydaje wyrok, którym oddala skargę o wznowienie, bądź uwzględniając ją zmienia zaskarżone orzeczenie albo je uchyla i w razie potrzeby pozew odrzuca lub postępowanie umarza (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 czerwca 2011 r., III CSK 311/10, nie publ. poza bazą Lex nr 960541). W orzecznictwie akceptowany jest pogląd, że o dopuszczalności skargi kasacyjnej w sprawie o wznowienie postępowania decyduje przedmiot sprawy prawomocnie zakończonej, której dotyczy skarga (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2000 r., III CZ 173/99, OSNC 2000/7-8/144). Postępowanie o przysposobienie niewątpliwie jest sprawą z zakresu prawa osobowego, w której dopuszczalność wniesienia skargi wynika z postanowień art. 519¹ § 1 k.p.c. Nie może też budzić wątpliwości, że orzeczenia wskazane w art. 412 § 2 k.p.c. wydane w sprawie, w której skarga kasacyjna jest dopuszczalna podlegają zaskarżeniu tą skargą.

Konieczna jest jednak odpowiedź na pytanie, czy zaskarżeniu skargą kasacyjną podlega także postanowienie o umorzeniu postępowania wznowieniowego na etapie wstępnym, przed merytorycznym rozpoznaniem

sprawy, nie będące konsekwencją ponownego rozpatrzenia sprawy, której skarga dotyczy.

Artykuł 519¹ § 1 k.p.c. przewiduje dopuszczalność zaskarżenia skargą kasacyjną nie tylko wydanych przez Sąd drugiej instancji postanowień co do istoty sprawy w określonych kategoriach postępowań ale także kończących postępowanie w takich sprawach postanowień w przedmiocie odrzucenia wniosku i umorzenia postępowania. W orzecznictwie utrwalił się pogląd, że - mimo odesłania w przepisach o wznowieniu postępowania do odpowiedniego stosowania w zakresie nieuregulowanym postanowień dotyczących pozwu i postępowania przed sądem pierwszej instancji (art. 409 i 406 k.p.c.) - skarga o wznowienie postępowania nie może być utożsamiona z pozwem ani z wnioskiem w postępowaniu nieprocesowym, wobec czego wydane przez sąd drugiej instancji postanowienie w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie nie stanowi przewidzianego w art. 398¹ § 1 ani w art. 519¹ § 1 k.p.c. postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo wniosku w postępowaniu nieprocesowym, kończącego postępowanie w sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2001 r., V CKN 357/01, OSNC 2002/7-8/92 oraz z dnia 6 września 2006 r. IV CK 17/06 nie publ. poza bazą Lex nr 1084672 i cytowane tam orzecznictwo). Argumentacja oparta na odmierności wniosku (pozwu) i skargi o wznowienie postępowania nie stanowi jednak wystarczającej podstawy do przyjęcia, że również w wypadku umorzenia postępowania wywołanego wniesieniem skargi o wznowienie w sprawie, w której co do zasady skarga kasacyjna jest dopuszczalna, nie można z niej skorzystać w celu zaskarżenia postanowienia oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania. Nie budzi wątpliwości że postanowienie takie jest postanowieniem sądu drugiej instancji i że zapadło „w przedmiocie umorzenia postępowania”, skoro sąd odwoławczy orzekł o zasadności umorzenia postępowania przez sąd pierwszej instancji. Jest to również postanowienie kończące postępowanie wznowieniowe jako całość. Pozostaje do rozważenia, czy zakończenie postępowania wznowieniowego równoznaczne jest z zakończeniem postępowania w sprawie rozumianej jako konkretne postępowanie poświęcone rozpoznaniu określonego żądania poddanego pod osąd, czy też stanowi

jedynie zamknięcie postępowania dodatkowego, odrębnego, uzupełniającego. Zważywszy jednak, że postępowanie wznowieniowe stanowi szczególną, nadzwyczajną drogę prawną umożliwiającą wzruszenie prawomocnego orzeczenia merytorycznego i ponowne, choć ograniczone przedmiotowo rozpoznanie takiej sprawy, przyjąć należy, że umorzenie takiego postępowania utrwała jednocześnie istniejące prawomocne merytoryczne rozstrzygnięcie w sprawie, a tym samym kończy postępowanie w tej sprawie w rozumieniu art. 519¹ § 1 k.p.c. przyjąć więc należy, że dopuszczalne jest zaskarżenie postanowienia sądu drugiej instancji oddalającego zażalenie na postanowienie sądu pierwszej instancji o umorzeniu postępowania wywołanego skargą o wznowienie postępowania w sprawie o przysposobienie.

Z tych przyczyn postanowienie Sądu Okręgowego podlegało uchyleniu na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.